

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 » — »

Negyedévre . . . 1 » 50 »

Egy hónapra — » 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 » — »

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra — » 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 » — »

Negyedévre . . . 2 » 50 »

Egy hónapra 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr.

Liberális logika.

Mindenkor furcsa mesterség volt a politika, mindenkor magához méltó logikával dolgozott. De soha annyi álokoskodást össze nem halmozott, mint a nálunk felszínre került, s reméljük, kimuló félben lévő liberális politika.

Kezdhethők a szemlét régi tényeken, s véghetetlen sorát az álokoskodásoknak számlálhatnók elő, de ezuttal csak néhány főpontot kívánunk megvilágítani.

Legelőször felhozzuk azt, hogy a liberalizmus magának tulajdonítja, hogy az ország, a haza valódi érdekeit tartja szem előtt, s ezeket iparkodik előmozdítani. Csak a vak nem látja, hogy ez nem igaz.

A liberalizmus egyszersmind azt hirdeti, hogy a valódi közvéleményből fakadt többség mellette van. Ez sem igaz.

Igen, a liberalizmus a maga apparátusával elkészített számszerű többséggel rendelkezik.

De biztosan merjük allítani, hogy az erkölcsi többség nem az övé,

Továbbá a liberalizmus úgy viselkedik, mintha csupán a hozzátartozók lennének az igazi, jó hazafiak.

Gondolkozásmódjuk az, hogy a hazafiság a liberalizmus, de a liberalizmus az amit ők diktálnak, tehát a hazafiság is csak az, a mit ők diktálnak.

S hát ez mi más, mint például az a formula, hogy az ördög fekete, de a mi fekete, az szép, tehát az ördög is szép?!

Együttal igen jellemző az, hogy a liberálisok kezdték, s folytatják és állandósítják a harcokat. S most a felerőszkölt dolgok egyszerű kritikájára is reafogják, hogy a békét ez zavarja fel.

S valljon kik állanak, szerintök a kritika terén?

Persze az ő véleményeik szerint, mi a katolikusok

S hát ez nem-e a legnagyobb hazugság?!

Tekintsünk körül. Bátran hivatkozha-

tunk arra, hogy a kérdésben forgó dolgokra nézve, a görög keleti egyház is velünk tart.

Ime erre a liberálisok azonnal reánk fogják, hogy nem resteltünk a nemzetiségekkel paktálni!

De hát a volt kormány nem paktált-e a töle ugyancsak távol álló elemekkel? hogy szerencsétlen reformjait keresztülvihesse!

Bátran hivatkozhatunk azonfelül a protestánsokra is, kik az illető kérdések tekintetében bizony meg voltak oszolva, s legutóbb részben velünk éreztek.

Tessék visszaemlékezni, hogy a protestáns vezérférfiak sem voltak mindnyájan a javaslatok mellett, sőt egyesek határozottan szemben állottak azokkal.

S egyházi férfiak közül a legtöbben úgy nyilatkoztak, hogy a javaslatokat vallási szempontból perhorreskálják ugyan, de politikai és hazafiúi tekintetből kénytelenek azokat elfogadni.

Hát van-e, lehet-e magasabb szempont? melynek a vallási meggyőződést alá lehessen, alá kelljen rendelni!

Ha valamely egyház ezt kijelentené, megérdemelné-e? hogy azontul egyháznak neveztesse!

Beszéljünk őszintén és világosan, s konstatáljuk, hogy a protestáns egyházak egyike sem tett ilyen kijelentést.

S ha az egyház szolgáló tették, legyen nekik az ő izlésök szerint!

Sajátságos és egyszersmind sajnálatos jelenség az emberiség történetében, hogy bármely, de főleg különféle vallásokhoz tartozó csoportok, mindig jól megfértek volna egymással.

S mindig a politika önzése volt az akadály, mely őket egymástól elválasztotta, s egymással ellentétbe állította.

S a legnagyobb akadályt ma, liberalizmusnak nevezik!

De milyen furcsa és nevetséges azután az, hogy ime a liberalizmus volt az, mely hosszú évek óta hallatlan izgatást

vitt végbe, s feldulta a felekezetek közötti békét.

S megint kit állít oda bünbakul?

Persze újra minket a katolikusokat, kik még csak rövid hónapok óta jutottunk kellő öntudatra.

S miután a liberalizmus minket le-döntött, reánk fogja, hogy mi kezdjük a támadást!

Ime bekövetkezett a lőcsei »véres mandátum«. Milyen nagy garral s milyen igazságtalanul kommentálta ezt is a liberalizmus.

Hát hiszen a liberálisoknak nem az fájt, hogy a mandátum »véres« volt, hanem az, hogy reájok nézve »elveszett«.

Reméljük, hogy több véres mandátumunk nem lesz.

S hisszük, hogy reájok nézve elveszett több is lesz!

Végül konstatáljuk, hogy a liberalizmus a legdurvább álokoskodásokkal dolgozott és dolgozik.

S minden bajt, azt is, amit ő, csak is ő okozott, reánk fogni erőlködik.

S hát: »illik-e ez? becsület ez?«

A politikai helyzet.

Magyarország liberális táborában végig zeng a gyászének: ime a helyzetet illetéktelen befolyások komplikálják! s a válság állandósítva van!

Világos dolog, hogy sajátképen azt értik alatta: még a válság az ő javukra el nem dőlt! s e pillanatban nem ők a helyzet urai!

Gyakran kicsiny jelenségek nagy dolgokra engednek következtetni:

Kicsiny dolognak látszik, hogy Busbach most látta jónak, saját pártját, kiadott röpirátában — denuncziálni.

S kicsiny dolognak látszik, hogy Gajári elérkezettnek látja az időt, hogy a »Nemzet« további szerkesztésétől — visszalépjen!

Valljon mit lehet ezekből a jelenségekből következtetni?

Valljon az eddigi rendszernek teljes megváltozását? vagy egyelőre csak enyhülését?

Utószülött javaslatok. Budapesti tudósítások szerint Szilágyi D. volt igazságügyi miniszter közzétette a házassági eljárásról szóló törvényjavaslatot. Nagy iparkodás nyilvánul a bukott kormány egyes tagjainál, — így utólagosan. Egy hét előtt Hieronymi jelentette ki, hogy gondolta ő a községek rendezését? ma pedig Szilágyi Dezső tudatja az országgal: hogy tervezte Plósz Sándor (az ő volt államtitkára) a házassági eljárást? Bajos megérteni: mit akarnak ez elkésett munkálatok publikálásával? Bizonyára figyelmeztetni a nemzetet, ime, látsátok (és sajnáljátok!) mily nagy kincsét veszített a nemzet bennünk! Csak az a sajátságos, hogy még most is elfelejtik a legszükségesebb dolgokat, amiket liberális szempontból is szükségesebb lenne tudni. Mi lesz pl. az uralkodó család tagjainak házasságával? Mi lesz a katonákkal és a horvátországi honosokkal, akik az anyaországban lakunk? Sajátságos egy szabadelvűség ez a miénk! A katonákat kivézi a mindenkit kötelező törvény alól — Bécs kedvéért; de mikor arról a méltányos kérésről volt szó, hogy adjuk meg ugyanezt a kedvezményt a görög kath. és kel. lelkészeknek, akkor a szabadelvű kormány felelete az volt, hogy a törvény nem tűr kivételt. És mikor a váradi bíboros memorandumában, az ország hercegprímása pedig a főrendiházban azt kérték, engedjék meg legalább azoknak, akik lelkiismeretük szavára hajtvva halálos ágyukon óhajtanak egybekelni, hogy gyermekeiket egyházi házasság által törvényesíthessék, — ismét az volt a felelet: a szabadelvű törvény nem tűr kivételt. Még attól is megköveteli, hogy a kisbíróhoz menjen esküdni, aki nem tud felkelni ágyából. Szép szabadság!

Hogy visszatérjünk Szilágyi új javaslatához: természetes dolog, hogy annak csak elméleti értéke van, míg a jövő kormány magáéva nem teszi. Addig csak tanács, vagy ijesztés az — a jövő kormányának szánva. Ha éppen tanácsokat akarnak a volt miniszterek osztogatni, adjanak a fentebbi fontosabb dolgokban tanácsot. Azért bizonyára hálás lenne az új kormány, melynek helyzetét annyira megnehezítették úgy is.

Az agrár-háboru Magyarországon.

II.

A kapitalizmus.

A nyugateurópai nemzetek nemzetgazdasági politikáját már 100 év óta a tőke-uralom jellemzi. Nálunk ez csak az újabb, alkotmányos

korszak alatt állott be egész félelmetes valóságában.

A gyors előhaladás sok pénzt igényelt; a pénzt pedig csak a külföldről lehetett becsalogatni, mert nálunk nem volt. Magyarország ez időben közbiztonság tekintetében is oly rossz hírben állott, hogy csak nagy előnyök biztosításával jött be az idegen tőke.

Az európai militarizmus megvetette alapját az államok — mint államok — pénzügyeinek. Az adózó-képesség még nem volt kifejlesztve, midőn az általános védkötelezettség behozatala óriási állandó terhet rótt a nemzet nyakába, melyet ez csak kölcsönpézből fedezhetett.

A közlekedési eszközök: vasutak és országutak kiépítése ismét özönét nyelte el a millióknak.

A jelenleg divó parlamentáris rendszer az ő korlátolt szavazóképeségével és hazug systémájával ismét kiszámíthatatlan összegeket igényelt; mert hiszen először meg kellett vásárolni a szavazópolgárok ezreit, azután zsiros koncokat kellett juttatni a megválasztottak százainak, hogy a többség biztosítva legyen; sőt ezek atyafiaik részére is színekurákat követeltek és kaptak. Ha nem volt, teremteni kellett. — Szabálylává lett hivatali kreálni az embereknek; nem pedig embert keresni a hivatalra. Mert immár több az eszkimó, mint a főka.

A közlekedési eszközök kiépítése — leszámítva néhány családi vasutat és családi országutakat — produktív befektetések voltak; de azért az az óriási adósság, melybe létesítésük került; de különösen a másik kettő — értem a militarizmust és az ezer hazugságból összeszőtt parlamentarizmusunk korrupciós masináját, — ezek együttvéve voltak okozói annak, hogy egész nemzetgazdasági politikánkat a tőke korlátlanul lenyűgözte.

Ha meggondoljuk, hogy Magyarország államadóssága 1892. végén 2077 millióra rugott (ebben közös adósság nincs is fölszámítva) és ha továbbá szembeállítjuk ezzel az állam összes ingatlan vagyonának 1436 millióra becsült értékét, akkor megfeythető az a szolgálai aláztatóság, melylyel az ingó tőke eredményeiben vérlezítő zsarnokságát türik a kormányférfiak.

Mert hogy e 27 év alatt hová fejlődött a dolog azt minden józan szemléző látja, de csak kevesen merik megvallani.

»Az erkölcsi dekadencia pozitív valami. Ha minden hitünket elvesztettük, egyben hiszünk erősen oszthatatlanul: az általános korrupcióban, a század feneketlen iszapjában...

»A legnagyobb bölcs gondolkodására érdemes volna leirni, hogy miként fejlődött át a kulturvilág a kötött vagyontól a mozgó vagyon flórájába és mint lett végül, ami csak csereeszköz volt, a pénz, életezél, önczél és kormányzó hatalom, — hogy miként fejlődtek (fajultak el) a fogalmak és változtak s lettek rongyosokká és piszkosokká az emberek kezeügyében, mint a bankók...

»Ezt a dekadens világot teljes bizonyossággal ki lehet fejteni a kor kápitálisztikus elfajulásából. A kapitalizmusból más erkölcsi világ, mint ez, ki sem fejlődhetett. A hol a pénz egyszerűen örvöngővé vált és saját magával párosulva megrészezszi a maga nagyságától, látva a maga ellenállhatatlan hatalmát, erejét, világuralomra valóságát, ott a pénz diktál erkölcsöket.

»Nincsen benne tagadás, hogy ebben a fejlődésben jó része van a liberálizmusnak is...

A liberálizmus történeti eredmény, mely a merkantilizmussal jött a világra, mind ennek életformája...

»Valósággal csak a szoczializmusnak van igaza ebben a vitában, mely úgy látja és helyesen látja, hogy a kapitalisztikus világ a liberálizmus révén fölmorzsolja az emberiséget, úgy hát más gazdasági rendszerre kell azt szoritani, amelynek nem a liberális könyök szabadság a formája.

»Bizonyos, hogy a szoczializmus világlátásában és kritikájában van a legtöbb logika. Sőt ha igazságosak vagyunk és nem rejtjük eszünket és kritikánkat a homokba, be kell látunk, hogy más expediense nem kínálkozik az emberiségnek.

Ezt a fotografiát nem mi csináltuk a jelenleg divó rendszerről, hanem a Pesti Hirlap (P.) betűs vezércikkézője. Úgy kell tehát e sorokat tekintenünk, mind az uralmon lévő kapitalisz-

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Ismét az esernyő.

— A »Tiszantul« számára írta: Niz. —

Nagyságos Tanár ur!

Kedves nejeinek figyelmeztetésére én is — aki özv. Bagó Mártonné Regényesarnokán kívül semmit sem olvasok — előlvastam a »Tiszantul«-ból az esernyő-históriát, melyben az én drágalátos férjem-uram, félretéve minden hitvesi kiméletességet, engem a nagy közönség előtt zsörtölődő sárkánynak ír le és azt hazudja rólam, hogy 137 mmázsát nyomok; de azt elhallgatja, hogy ő nincs 39 kiló súlyu. Aki nem ismeri, azt hinné, hogy nem is pék, hanem csak egy kichezett szabó.

Hát járja ez kedves Tanár Ur! — hogy ön az ilyen rágalmakat felveszi a lapjába?!

Nagyon szelid asszony vagyok és kevés beszédű, írni meg éppen nem szoktam, de most úgy felforrott bennem a méreg, hogy erőt veszek ezen a tartózkodó természetemen és tollat ragadok. Hadd tudja meg a világ, hogy ki az a Pünkösdy János! —

Ő kelme péknek is rossz volt, mert ne tessék ám hinni, hogy csekély vagyonkánkat ő dagasztotta volna össze. Ott vannak a hiripiek, megmondhatják, hogy az én szorgalmam, az én ügyességem, az én takarékoságom eredménye az a kis vagyonka, melyben ő most Nagy-Váradon uraskodik.

Bizon jobb volna, ha inkább most is dagasztana, mint hogy az újságba írka a saját hitves felesége ellen. Mert megismertem én ám őtet, azért hogy Nix-nek nevezi magát. Mert kérem alássan én bizonyíthatom legjobban, hogy ő csakugyan egy nix, magyarul egy nagy semmi! Ugy ni! Csakhogy ezt elmondhattam; legalább megkönnyebbült a zuzám.

Aztán meg ha már hozzáfog, hát mondja el a dolgot, úgy ahogy megtörtént. Persze az egész históriából azt hallgatja el, ami a legnagyobb csufással járt reá néve.

A dolog úgy történt, hogy mikor Bécsben beültünk a München felé induló vonatra és a szolgál visszahozta az esernyőt, azt én nem is vettem észre; mert már sötét este volt és — szokott hallgatásom ellenére — beszélgettem az utitársakkal.

Mikor megindultunk, észrevettem, hogy ő takargat valamit a felöltője alatt; de gondoltam, hogy majd megtudom, ha ő kelme elszundikál.

De persze őt nem engedte a lelkiismeret aludni, míg én a sok lótas-futástól kimerülve, csakhamar elszenderültem.

Egyszerre csak iszonyu csikorgás, ropogásra ébredok föl. A vonat a nyílt pályán megállott.

Az utasok felugrálnak és mindenki egy nagy szerencsétlenség megtörténtét sejt.

Néhány aggodalmas pillanat után a kondoktor felszakítja az ajtót és rémült arczezal kérdi:

— Nem ugrott ki innen valaki? Én magam láttam a sötétben, hogy valamelyik kocsi-

szakaszból egy ilyen nagyságu emberke (a férjemre mutatott) kiterjesztett karokkal kivette magát?!

Fölvilágosítást senki sem adhatott.

Erre mindnyájan az ablakhoz rohantunk.

A vasuti személyzet a töltés árkában kutatott; de oly sötét volt, hogy csak a lépések zaja hallatszott fel hozzánk.

— Itt fekszik ni! — kiáltja végre egy hang, mire a többiek is mind oda szaladtak.

Néhány kínos másodperc múlva az árokból fölmászó emberek nehézkes léptei hallatszottak és az ablakon át kiverődő lámpafényben megjelennek az emberek. Elöl a kondoktor karjaiban tartva — — — — — a mi családi esernyőnk.

— Jezusom a parapnyi! — kiáltottam fel ijedtemben és ezzel az egész dolog kitudódott.

Férjem, ez a gyáva Pitypotty — ott ült halásápadtan, reszkette, mint a nyárfalevél.

A betóduló személyzetnek fogvaczogva megvallotta, hogy tőlem való félelmében — mikor észrevette, hogy elaludtam — gyilkos módra kidobta a szerencsétlenül járt esernyőt az ablakon.

Természetesen a vonatnak a nyílt pályán való megállításáért fizetett 25 pengőt és így lett a mi esernyőnk a világ legdrágább esernyője.

Ezek után még csodálkozhatik az ur, ha jelenetet csináltam?

Tisztelettel

Pünkösdy Jánosné.

**

tikó-liberális rendszer legilletékesebb mea cul-páját!

Beteg már ez a rendszer nagyon! Eltelt önmagával és csömört kapott saját bűneitől. Megutálta saját hazugságait, azokat a esillogó frázisokat, melyekkel a nagy forradalom óta port hintettek a buta tömeg szemébe.

Az emberiség történetében páratlanul áll az a rettenetes visszaélés, melyet a tőke urallommal szövetkezett liberalizmus a szabadság és egyenlőség szent fogalmaival elkövetett.

Lehetetlen már tovább palástolni, hogy ámitás és csalás volt mindaz a nagyhangú eszme, a melylyel ez az uralkodó rendszer megajándékozta s világot.

Megszüntették a rendi alkotmányt és szentnek deklarálták a nép akaratát. — — — De ugyan van-e még a világon olyan naiv, hiszékeny ember, aki pl. a mi parlamentünkről el tudná magával hitetni azt, hogy hű kifejezője a a nép akaratának?!

Törvénybe igatták az egyéni szabadságot; de ugyanakkor ezeket a jobbgység alól fölszabadított egyéneket martalékul odadobták a pénz mindent kiszipolyozó polyp-karjai közé. Sőt maga a »jog-állam« beállott polypnak, midőn nem szégyenli bevallani, hogy az adózó képesség fejlesztése főcélja az államnak és épp azért reá nézve előny, ha minél több egyén megy tönkre; mert annál több adót szedhet be, minél gyakrabban cseréli az adó-alap a gazdát.

Ha pedig nincs már semmi, csak két munkabíró karod; de ha a létért való rettenetes küzdelemben — melyet liberális terminológiával szabad versenynek nevezünk — nem vagy képes munkáddal megkeresni a kenyeret családnak és eszedbe jut idegen országban keresni a megélhetést, akkor visszatolonczolnak. Mert ez esetben is van még számodra egy liberális szabadság — — t. i. éhen halhatsz e hazának szabad földén.

Egyenlőséget hirdetnek, de ha neked eszedbe jut a szomszédod házat eladni egy harmadik embertársadnak, azért bezárnak, míg a börtöner — kit te sohasem láttál — tizszer, huszszor eladja azt a buzát, melyet te vetettél, te arattál, te csépeletél, és mikor te 21-szerre eladod a termésedet, azon veszed észre magadat,

Tekintetes Szerkesztő ur!

Mig a feleségem kiment a rántást megkavarni, végig olvastam azt a levelet, melyet Tekintetes uramnak írt.

No anyjuk! — mondok magamban — ha kiadtál rajtam, hát én sem maradok adósod.

Tudja-e Szerkesztő uram, hogy mi történt velünk Münchenben?

Nem ugy-e? No hát elmondom én. Ússe a kő a dolgát! ha belekezdünk az igazmondásba, hát folytassuk! —

Jaj! hallom a feleségemet erre visszamozogni.

Hát csak hadd menjék el az ő levele.

Majd a többi megsugom máskor!

Apróság.

Hangversenyen. — Mondom neked, Száli, legjobban szeretem az adáziót — Miért az adáziót? — Mert eszembe juttatja az áziót.

Gyermekszáj. — Csakugyan már iskolába jársz. Palkó? — Bizony. — Örülsz neki? — Örülök. Hát minek örülsz legjobban? — Ha esengetnek, hazamehetünk.

Rövid, de velős. — Kérek egy revolvert. — Milyet? — No, hat — személyre valót.

hogy a husz megelőző eladás ugy felemésztette verejtékes munkádnak gyümölcsét, hogy neked a haszonból semmi sem maradt. De ez jogos és igazságos, mert a neve határidő-üzlet és börzespekuláció.

A liberális szabadságok épülete most be lesz tetőzve a vallásszabadsággal, a mi talán csak nem jelenthet mást, mint hogy minden ember szabadon gyakorolhatja vallását; de a gyakorlatban ugy fog kinézni, hogy ezután a saját mindenhatóságától meggrészegült állam belenyul vakmerő kezével a lelkiismeretedbe, diktálni fog neked új erkölcsöket, új házasságjogot, új gyermeknevelési rendszert: és ha eszedbe jutna vallási szabadságodra apellálva őseid hite szerint berendezni a te vallási, erkölcsi, családi és gyermeknevelési fogalmadat, akkor papoddal együtt bezárnak és bírságra ítélnék.

Bizony keserű igazság rejlik Fourier szavaiban, midőn azt mondja, hogy a liberalizmus nem egyéb, mint éhségre és szuronyra támaszkodó társadalmi szerződés.*

Mi is azt valljuk, a mit a Pesti Hirlap (P) betűs vezércikkjezője, hogy ebből a kloakából »más expediense az emberiségnek nem kínálkozik, mint a szocializmus.« Tudjuk nagyon jól, hogy az elavult nemzetgazdasági rendszerekre való visszatérés nonsens, de nem is kívánatos; épp azért a szocializmusban látjuk a jövőt.

Csak az a kérdés, hogy ez az erkölcs- és fogalomhamisító korszak mennyire rontotta meg az emberiség nagy részével együtt született keresztény fölfogást? — Ha még maradt belőle annyi, hogy erre az egészséges bázisra a keresztény szocializmus nemzetgazdasági elveit fölépíthetjük, akkor a mai kultúra még megmenekül a mindent lerombolással fenyegető vörös szocializmustól.

Azért minden jóra való embernek azon kell lenni, hogy ennek a keresztény szocializmusnak tanai terjedjenek, ez az egy módja lehet a világ békés átalakulásának.

Lapszemle.

Budapest, 1895. jan. 10.

A Magyar Állam arról beszél, hogy az a gyülekezet, mely tegnapelőtt titkosan ülésezett Khuen Héderváryval; arról akarja meggyőzni az új leendő miniszterelnököt, hogy a szabadelvű párt az egyetlen lehetséges párt a mai politikai viszonyok között s hogy a fuzió most semmi esetre sem lehetséges. Kíváncsi, hogy mily érvekkel léphettek fel a fuzió ellen azok, kik még pár hónap előtt Kossuth nevével erősítették meg egyházpolitikai hadi állásukat, kik az utca söpredékével asszonyokat inzultáltattak. — De ugy látszik ez jóra fog még is vezetni, mert a király kezdi belátni, hogy ez a párt csekély többsége daczára diktaturát gyakorol s összetartó kapcsa tisztán az önérdék, melytől, ha a korona megvonja bizalmát, magától össze fog dőlni.

A Hazánk a zavaros válsági helyzetről értekezik s a szabadelvű párt egyik előkelő tagjának levelét közli a »Lloyd« (?) klub hangulatairól. A szabadelvű párt néhány tagja erősen izgat a pártban Khuen Héderváry ellen s a fuzió következményeit veszélyes színekkel festik. De legfőbb szerepet játszanak most a Tiszák s különösen Tisza István, s azért a párt főkorifeusai fennhangon panaszkodnak Tisza et Comp.-ra s csodálatos hogy ép azok beszélnek legjobban a zavarról, pld. Wekerle, Szilágyi, Csáky, kik minden bajnak forrásai s kik ha félre vonulnának, rögtön tiszta helyzet állana be. Végül a Busbach szenzációs röpiratának egy érdekes részletét közli, hogy mint foglalt állást tavaly a szabadelvű párt Héderváry ellen s mint lettek rábeszélve a képviselők, hogy egy »egyhangulag elfogadtatik«-ot publikálhassanak másnap a sajtóban.

A Budapesti Hirlap előrebocsátja, hogy a konfuzió legbiztosabb előjárója a fuziónak. A szabadelvű párt többsége ellene van ugyan, de ha a párt vezérférfiai mind mellette vannak, még pedig ugy látszik, hogy magának a királynak óhaja folytán. Ha a fuzió megtörténik, nemesak a válságnak lesz vége, hanem a kiegyezés hívei is egy táborba fognak kerülni. Azonban minden esetre az eddigi politikával szakítani kell és oly kormányzati szellemnek kell felülkerekednie, mely a 67-iki törvények megtépett nimbuszát helyreállítsa s a társadalmi ellentéteket kiegyenlítse. Csak ily értelemben óhajtható a fuzió, mert e nélkül az ország rosszabb lesz a betegségnél.

A Magyar Hirlap arról az anárkiáról ír, mely majdnem egy hónap óta izgatottságban tartja az országot. Senki sem tud semmi bizonyosat. A reformok egyszerre roppant rohamosan indultak meg s most egyszerre mindent megállítottak útjában. Sajnálatos körülmény, hogy a kormány nem tud megalakulni, vagy ha meg is alakul, csak ugy, ha azok fogják segíteni, akiknek helyébe lép, ez nem alkotmányos élet szerinte, hanem egy — operette.

A Nemzet az új orosz czárról II. Miklós-ról vezércikkkezik. Dicséri felvilágosult, emberes gondolkozásmódját, ki a mellett azonban kellő energiával is bír.

A Pesti Hirlap Khuen Héderváry újabb kudarcát tárgyalja, ki már közvetlenül a czél előtt volt, midőn tervei ismét dugába dőltek s újra beállott a legnagyobb bizonytalanság. Nem akar találgatásokba kezdeni, csak azt szeretné mégis, hogy a megoldás az 1867-es alapon álló pártok fuziójának végbe menetele mellett történjék. — Mert szerinte ez az egyedüli helyes mód.

A Pester Lloyd a fuziót korainak tartja. Csak azt sajnálja, hogy ez a kérdés a legutóbbi napok alatt került felszínre s a válságot ismét hosszabb időre elodázta, pedig az egész ország izgatottan várja már az események végkifejlődését; s az ilyen húzás-halasztás csak kárára van az országnak.

Pesti Napló szerint a fuzió most valószínűtlen, de felesleges is, de ha az egyházpolitikai program megvalósul, akkor ugy se fogja senki sem meggátolhatni az egyesülést. A kísérlet most nehézségekbe ütközik, de ez csak annak jele, hogy a viszonyok még nem értek meg eléggé arra, hogy végre legyen hajtható ily nagyfontosságú politikai tény.

A Nemzeti Ujság a belügyminiszteriumban uralkodó óriási konfuziót ostorozza. Példákat hoz fel, hogy egyes rendeletek fél évvel később lettek meghirdetve, melyekben hivatkozások voltak előbbi rendeletekre, melyek pedig még publicálva sem voltak. Hogy aztán ilyenek mellett milyen rend volt, az elképzelhető. Örül, hogy végre ennek a miniszteriumnak bukásával ez állapotok remélhetőleg véget érnek.

Karcolatok.

Mindhiába! — olyan a világ! — a nagyváradi publikumnak egy része pedig ilyen:

Tegnap kaptunk egy levelet, melyben »Cerberust« üdvözli »Mufika«, mondván, hogy a klub (melyik?) megaprehendált a mi lapunkra, mert a László-malom szennyvesztését nem terítjük ki legalább három-négy oldalunkra,

Sajátképen mindazt, a mit a többiek hosszasan leírva közölték, mi is hoztuk röviden.

De persze hiányzott az, hogy: F. ur hányat köhentett, mikor vallatták, valamint E. ur hogyan prüszszentett, mikor szorongatták stb.

Jól van.

Laptársaink egyike eltanulta tőlünk a travesztálást, hát mi is okulunk az ő riportjukon.

Holnap előhozakodunk a malomra vonatkozó, igazán az utcáról fölszedett pletykáinkkal.

S a t. cz. közönségnek egy füst alatt szolgálunk valami recept-félével is!

Laptársunk felkiált: Éljen az anarchia! Persze megint azok az anarchisták, a kik nem akarják a liberalizmus — szekerét tolni.

Beh sok katalógusba belekerültünk már. Ejnye micsodák is vagyunk eddig? Klerikálisok! Ultramontánok! Szocialisták! Antiszemiták! Anarchisták!

Lám, lám, még azt is csak ők követik, hogy: minden eszköz jó a liberális célra!!

Cerberus.

Nagyvárad város közügyei.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának közgyűlése.

Tegnap d. u. 3 órakor ment végbe.

A bizottsági tagok nem sok érdeklődést tanúsítottak a közgyűlés iránt, mert alig egy harmada jelent meg. S a kik megjelentek is olyan elhatározással jöttek, hogy mindent meg szavaznak a mit a tanács kér. Legalább ezt lehetett következtetni abból a csendes és végtelenül sok igenből, mely az egyetlen névszerinti szavazásnál elhangzott. Mintha csak csupa kormánypárti képviselők szavaznának. Igaz, hogy nem is volt semmi a mi vitát provokált volna. Lehetett is nem egy városatyától hallani: »na, még ilyen közgyűlés is rég volt!« Szóval csendes, unalmas volt.

Részletes tudósításunk alább következik:

A törvényhatósági bizottsági tagok közül a közgyűlésen megjelentek:

Választottak: Andriška Károly, Balogh Döme, Beczkay Lajos, Bertsey György, dr. Bozóky Alajos, Guttmann József, Knapp Ferencz, Kunyhósi János, Mezey Mihály, Mészáros József, Mihálovics János, id. Nagy Lajos, Papp István, dr. Sarkadi Lajos, Serdült Bálint, Serényi Gusztáv, Stark Gyula, Stern Herman, Szmekta György.

Virilisek: Grunwald Henrik, Hering Sándor, Ineze Lajos, Laszky Armin, Moskovits Mór, Moskovits Miksa, Müller Salamon, Szeghalmi Bálint, Schenker Mihály, Weidlich István, Weiszlovits Adolf.

Szavazati joggal bíró tisztviselők: Sal Ferencz, Rácz Mihály, Dus László, ifj. Rimler Károly, Papp János, Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, Busch Dávid, Hegedüs Géza, Ragány János, Komlósy József, Tóth Márton, Nemes Jenő, Szántó Lajos, Szűts István.

A polgármester havijelentése.

Miután a főispán megnyitja a gyűlést, a polgármester december havi jelentését olvassa Rácz Mihály főjegyző. E jelentés folyamán, melynek fontosabb részeit már ismertettük lapunkban; főlemlíti a polgármester, hogy a karácsonyi ünnepek alkalmából egy magát megnevezni nem akaró róm. katolikus főpap, mint minden évben, az idén is az ünnepek alkalmából 100 frtot adományozott a város házi szegényei javára. Ugyancsak a szegények javára 60 frtot adományozott a helybeli József főherceg nevét viselő 37. sz. ezred parancsnoksága a vasárnapi hangversenyek jövedelmeiből, mely adományokat a város a karácsonyi ünnepek alkalmából kiosztotta.

Winterhalter Antal apátkanonok pappá szenteltetésének 50-ik évfordulóján 500 korona értékű 4 $\frac{1}{2}$ %-os záloglevelet adományozott a létesítendő gyermekórház javára.

Diósi Ignác fia Lajos czég 200 méter-mázsza felvágott fát adott a város szegényeinek.

E jótékony adakozásokért egyhangulag jegyzőkönyvi köszönetet szavaz a közgyűlés s megbizzza a polgármestert ennek illetékes helyre való eljuttatásával.

A jelentés végül az elhalt bizottsági tagok-

ról emlékszik meg. Ezek között előfordul Szilágyi is. Minden részvét és megemlékezés nélkül egyszerűen tova siklott fölötte a jelentés.

A tanács jelentései.

Szabó Sándorné köztér átengedése iránti kérvényénél név szerinti szavazás volt. A megjelent 43 tag mind igennel szavazott s így a kérvényező kérelmének hely adatott.

A Sáfrád-féle ház megvétele iránt tett javaslat, valamint a Guttmann József építkezési ügyéből folyó utca-vonal megállapítására és a nagyvárad ipartestület részére menház létesítése céljából adandó telekre vonatkozó jelentések a februári közgyűlésre tüzetnek ki, oly kijelentéssel, hogy ezen ügyek tekintet nélkül a megjelenők számára, tárgyalatni fognak.

A Körös-part várad-velencei részének rendezésére vonatkozó javaslatot egyhangulag elfogadta a közgyűlés. Majd a »Zöldfa« szálloda bérletére Czegléd Sándorral megkötött szerződést: a magy. államvasutak igazgatóságával a vízvezeteki csőnek a vasuti test alatt való átvezetése tárgyában kötött szerződést; a Tóth Miklóssal és Torzsák Demeterrel megkötött szerződést, valamint a Nagyvárad város központi választmánya által betérjesztett képviselő választók névjegyzékét tudomásul veszik.

Takács János nyugdíja.

Az állandó nyugdíjbizottság jelenti, hogy Takács János adópénztáros nyugdíjaztatását kéri s minthogy nevezett pénztáros 1875. aug. 1-én lépett hivatalba vagyis már 20 éven át szolgálja a várost: indítványozza, hogy 800 frt fizetésének 60%, vagyis 480 frt nyugdíj szavazzassék meg.

Ugyanitt tárgyalatott Takács kérvénye, melyben nyugdíjának 320 frt kegydíjjal való felemelését kéri. A tanács csak 120 frt kegydíj megadását javasolja.

Beczkay Lajos a Takács kérvényének elfogadását ajánlja.

A felállással való szavazásnál 23 szavazatot nyert a tanács indítványa, amitől Beczkay visszariadt s lemondott az ellenpróbáról, pedig már ekkor nem 43 volt a jelenlevők száma, mert a gyűlés folyama alatt, de a névszerinti szavazás után még jött egynehány bizottsági tag.

Végül a Ferencz József laktanya ügye került tárgyalás alá. Mint már lapunk régebbi közléseiből értesült a közönség a Hirschel és Bachrach czég szerződésen kívül teljesített munkálatokért követelt 60,000 frtot. A tanács átvizsgálván a több költségről szóló jegyzéket, úgy találta, hogy 14,000 frt illeti meg a céget s kérdést is tett ez ügyben ha valjon a czég megelégedne-e az említett összeggel? A czég a tett ajánlatot elfogadta s indítványozza a tanács, hogy a közgyűlés szinten járuljon hozzá, mit a közgyűlés egyhangulag el is fogadott s határozatképen kimondatott, hogy a 15 $\frac{1}{4}$ % levonása után a Hirschel és Bachrach céget 12,717 frt 02 kr. illeti meg.

Ezzel a gyűlés véget ért.

NAPTÁR.

— Január 11. —

Péntek. Róm. kath. Hygin vt. Prot. Fructusz. Gör. kel. decz. 30. Anizia Z. Izr. Tebeth 15.
Nap kél 7 óra 28 p., nyug. 4 óra 16 p. Hold kelte 4 óra 16 p., nyug. reggel 8 óra 4 p.

Január 12. Gyermekbál a Zöldfában.

„ 13. Ipartestületi bál a Sasban.

„ 13. A biharmegyei és nagyvárad nőegylet rendez közgyűlése.

„ 13. A p.-szöllősi olvasó kör estélye a »Jégpinczében.

Január 14. Kolon-estély a Fekete Sasban.

„ 17. Jogász táncestély a Sasban.

„ 19. Zenekedvelők táncczal egybek ötött estélye a Sasban.

Január 20. Nagyvárad fodrász és borbély ifjuság táncestélye.

„ 21. A nagyszalontai dalárda hangversenye.

„ 23. Vadász-bál Szalárdon.

„ 26. II. Tiszti-estély.

„ 26. A belényesi ipartestület táncmulatsága.

„ 27. A Szépítési-egylet közgyűlése.

„ 31. Nagyvárad román ifjuság táncestélye.

Február 9. Kereskedő ifjak köre bálja.

„ 10. A »László malom« rendkívüli közgyűlése.

„ 10. A nagyvárad iparos ifjak önképző körének táncestélye a Zöldfa szállodában.

Február 16. Jelmezes tiszti estély.

„ 26. Zenekedvelők zeneestélye a Fekete Sasban.

Márcz. 16. Zenekedvelők philharmoniai hangversenye a Sasban.

UJDONSÁGOK.

* **A biboros ebédje.** Dr. Schlauch Lőrincz biboros-püspök tegnap adta a második farsangi ebédet, melyen jelen voltak: br. Döry József v. b. t. tanácsos, Pokorny Herman altábornagy, Konja Sándor, Remiz Alfréd ezredesek, Ritoók Zsigmond kir. tábla elnök, dr. Nogáll János felsz. püspök, nprepost, Sal Ferencz kir. tanácsos, polgármester, Szunyogh Péter alispán, Gyöngyösi Lajos törv. bíró, dr. Soltz Albert főorvos-örv. Schöpflin Ágoston posta és távirtda igazgató, Nagy Győző honvéd-örv. Philipp Alfréd 39. sz. gyalogörv. Puvetz Manó törzskari örnagy, Zajnay János prepost-kanonok, dr. Bulovszky József kir. ügyész, Szokoll József tüzérkapitány és az udvari papság. — Az ebéden kedélyes, vidám hangulat uralkodott a diszes vendégség között; melyhez nagyban hozzájárult a biboros házigazda szokott szellemes, előékeny és ötletes társalgása. Tösz az ebéden nem volt.

* **Winterhalter Antal** apátkanonok áldásos jótékonyágát újabban azzal tetőzte, hogy a nagy-károlyi gymnáziumban 1000 frtos alapítványi helyet létesített egy szorgalmas, jó erkölcsű tanuló számára. E hirhez csak annyit teszünk hozzá, hogy a jótékonyágáról ismert főpap e tettének egy ritka érzelmi momentuma van. Nagy Károly a főpap szülővárosa s ott tartotta 50 évvel előbb első miséjét. S most, egy érdemekben gazdag élet tetőpontján megemlékezett e főpap az ő városáról is. Érez-zük e sorok irásakor, hogy a hála ritka, de szép erény...

* **A mi telefonunk.** Tegnapról kezdve gyorsabbá és közvetlenebbé vált az összeköttetés köztünk s a mi jó közönségünk közt, melynek buzgó támogatását s a kezdet nehézségei közt oly becses biztatását e helyen köszönjük meg. A »mi ujságházunk«-ba tegnap vezették be a modern gyors érintkezési eszközt: a távbeszélőt, magyarul telefont. Egész nap erősítették a sodronyokat a ház falához, dolgozott a sok munkás kéz, gyorsan és kitartással, s délután 4 órakor megcsendült a szerkesztőség külön szobájában a telefon csengettyűje. »Halló, — kiáltott vidáman a telefonba egyik munkatársunk. — Halló, jött vissza a válasz a telefon-kisasszonytól. Könnyed társalgás fejlődött ki közöttünk s csakhamar telefon-összeköttetésbe léptünk laptársainkkal. Első üdvözetünk nekik szólt, azután pedig nagyszámu barátainkhoz szólottunk. A mai naptól kezdve éjjel-nappal rendelkezésre áll a telefon lapunk minden barátjának. Tehát: Halló...

* **A László-malom ügye.** Tegnap délelőtt hirdették ki Feldheim Izrael előtt a törvényszék azon határozatát, mely a letartóztatást elrendeli. Feldheim a határozat ellen fellebbezést jelentett be. — Edelmann Márkot a vizsgálóbíró ma délelőttre idézte meg kihallgatás végett. Ettől függ, hogy Edelmann szabadlábban marad-e vagy sem?

* **Elmaradt bál.** Tegnap estére volt hirdelve a korcsolya-bál, azonban közbejött akadályok miatt meg nem tarthatták, mert a mulatság jelmezesség volt tervezve s a kosztümök nem lettek készen tegnapra. Így most bizonytalan időre el kellett halasztani a bált Rátkay bátyánk meg a mulatni vágyó fiatalság nagy szomorúságára.

* **A milleniumi kiállítás.** Az 1896. évi ezredéves országos kiállítás valamennyi kerületi bizottságához a központi igazgatóság körlevelet intézett, melyben a Budapesten legközelebb megtartott kamarai titkári értekezleten történt megállapodáshoz képest felkéri azokat, hogy a helyi bizottságokkal történt kellő érintkezés után az összes bejelentési íveket legkésőbb f. évi február 16-ig multhatatlanul beküldjék. Az országos bizottság, az elnök azon fontos elvi jelentőségű figyelmeztetésének szem előtt tartása mellett, hogy egyes iparágak tömeges képviseltetésétől, vagy egyes iparosok cél nélkül való megterhelésétől, rábeszélésétől és így a kiállítók számának mesterséges szaporításától tartózkodni kell, a kerület összes speciálisainak és jelentékenyebb iparosainak képviseltetése érdekében kívánja a megfelelő intézkedések pontos keresztülvitelét, hogy minden jelesebb iparág a legjelesebb termékek által oly módon legyen képviselve, hogy az ezredéves kiállítás színvonala és tartalma lehetőleg emeltessék. Ezenkívül a bejelentési ívek kezelése tekintetében is információkat ad és kijelenti, hogy a VI. és VII. csoportba tartozó bejelentési ívek az illető megyei gazdasági bizottsághoz, vagy a földmívelésügyi miniszterium kiállítási irodájába (Budapest, V. Zoltán-utca 11. szám) küldendők. Bővebb felvilágosítást lehet szerezni a kereskedelmi és iparkamarák hivatalában.

* **Az új városház.** Napról-napra égetőbb szüksége van a városnak egy új városházára, melyben hivataloknak alkalmas helyiségeket lehetne rendelkezésükre bocsátani. Az építés azonban könnyebben fog menni, mint az átköltözés. A városi tanács azt szeretné, ha a városi hivatalokat az építés tartama alatt is egy épületben lehetne elhelyezni. Miután azonban most alkalmas épület a városi tanácsnak rendelkezésére nem áll, a hivatalokat arra az időre, míg az új városháza el nem készül, decentralizálni fogják. Az új épület másfél év múlva el fog készülni csak hogy Debreczenben. Nálunk a hivatalok már régóta decentralizálva vannak és az új épület aligha épül fel másfél év alatt...

* **Tanár változás.** A nagyvárad kereskedelmi akadémián a dr. Várallyai Sándor távozása folytán megürelt tanszéket, mint értesülünk Kohányi Ferenc prem. rendű kanonok főgymn. tanár foglalta el.

* **Serédi Sarolta balesete.** A mi kedves ismerősünk most Temesvárt aratja babérait. A napokban »Klári«-t játszotta és midőn többször a lámpák elé tapsolták, az előfüggöny udvariatlanul bánt vele, amennyiben fejbe ütötte a művésznőt. Szerencsére nagyobb baj nem történt, de azért az ijedség miatt néhány napig nem lép színpadra és felutazott Budapestre, hogy különben is gyengélkedő egészségének helyreállítása végett egy orvostanárral konzultáljon.

* **Áthelyezések.** Az igazságügyminiszter Cs. Tóth János margittai aljegyzőt a hajdu-szoboszlói járásbíróvához helyezte át. — A 37. ezred egyik derék főhadnagyát Giller Károlyt a cs. kir. Landwehr tényleges allományába helyezték át a hivatalos lap szerint.

* **Bihari Sándor kitüntetése.** Bihari Sándort — mint a központi lapokból értesülünk — szép kitüntetés érte. A bajor regens-herceg elismerésül a Lipót-rendet adományozta neki.

* **Lászlóalmi élez.** Régen történt, de már akkor is rossz hírek keringtek a László-malomról. Egy helybeli jónévű ügyvéd nyilvánosan tolvajnak nevezte a szerencsétlenül járt igazgatót, aki ezért az elől említett ügyvédtelleg bántalmazta. Az afférből nem lett lovagias ügy. Mikor Szilágyi agyonlőtte magát, egy szellemes kollegája a bántalmazottnak ezt a megjegyzést fűzte az öngyilkosságához: X. ügyvéd hábár kissé későn, de megkapta Szilágyitól a *fegyveres* elégtételt.

* **A nagyvárad ipartestület 1895. évi január hó 13-án a »Fekete Sas« szálloda nagy termében házias zártkörű táncestetélyt rendez.** Ezen estély tiszta jövedelmét az elaggott és munkaképtelenné vált iparosok segély alaptökéjének gyarapítására és az iparoskör könyvtára javára fogják fordítani. — Az estélyre szóló személy-jegy 1 frt. Család-jegy 2 frt. — Jegyek előre válthatók a meghívó előmutatása mellett a testület irodájában, Bertsey György testületi elnök irodájában és a rendező bizottság tagjainál. — Kezdeté 8 órákor. — Karzatnyitás 6 órákor. Felülfizetéseket a cél iránti tekintetből köszönettel fogad s hirtapilag nyugtáz a rendezőség.

* **A csók színhatásai.** A legújabb fiziológiai felfedezés az, hogy az ember ha csókolódik, bizonyos színeket lát. — A színek a csókoló életkora, egyénisége és a megcsókoltak ugyanilyen személyi viszonyai szerint változnak. Más színt lát a fiatal, az idős ember, a bankár, a művész, a katoná, az államhivatalnok, a városi aljegyző, az orvos, az ügyvéd és a háziúr. Más színt lát a fiatal leány, a földbirtokos felesége, a színésznő, a nagymama, Miss Athléta, a tengerész-kapitány özvegye, az angol miss és franciaia bonne. Más színt lát az ember, ha szőke hölgyet csókol, mást, ha barnát, mást ha fiatal, mást ha idős hölgy ajkát érinti az ajkával. Más szín keletkezik a kézesoknál, más, ha a homlokot, a szemet, az ajkát, a fület, a nyakat, a vállat csókoljuk meg. Leggyakoribb a rózsaszín, nyomban ezután a fekete következik, különösen akkor, ha az ember csókolózás közben behunyja a szemét. Legboldogabbak azok, akik egymással csókolóznak, egyszerre egy és ugyanazt a színt látják, még boldogabbak azok, akik ha csókolóznak — semmit se látnak.

* **A narancs és citromárusok panasza.** Tegnap több szegény asszony állított be szerkesztőségünkbe azzal a panaszszal, hogy a rendőrség tőlük elkobozza áruikat, mert azzal házalnak. Keservesen sírni kezdtek, hogy kenyerüket nem képesek a téli idő miatt mással megkeresni és ők tulajdonképpen a helybeli kereskedőknek nem csinálnak kárt, mert tőlük veszik a citromot és narancsot, a közönségre is előnyös ez az eladási mód, mert egyrészt tisztességes verseny folytán olcsóbban jut az említett gyümölcsök élvezetéhez, másrészt nincs kényszerítve azokért a boltokba küldözgetni. Nagyon csudálkoznak a szigorúságon, amit velük szemközt kifejt az iparhatóság akkor, mikor tudvalevő dolog, hogy idegeneknek nem gyümölcsesél, de szövött és rövidáruval való házalást is szokott engedélyezni, pedig ez csakugyan rontja a helybeli kereskedők üzleti forgalmát. Miután házalásra vonatkozó törvényünk még nincs, s miután az a bizonyos osztrák rendelet a mai viszonyoknak nem felel meg és egyáltalán méltánytalan is ma a saját lakostársainkkal szemben s miután tudunkkal gottschekerek városunkban nem is tartózkodnak, akiknek érdekeit védelmezni kellene, az iparhatóságot tilalmi rendeleteinek visszavonására kérjük. Ne vegyük ki a kenyeret a munkálkodni akarók kezéből, hogy éhezzenek.

* **As »eltökített« fuvola.** A nagyvárad Fuszek-féle pékműhely egyik muzsikális kovászolójának: K a k a s István segédnek rettenetes panasza van. Kollegái boszúból »eltökítették« a fuvoláját. De vajjon miért követték el ezt a merényletet? Ugy sejt, hogy azért, mert mikor ő volt a napos és neki kellett virrasztani a kovász, meg a sütőkemence mellett, fuvoláján, rendszeren csak időtöltésből, olyan művészi accordokat produkált, hogy még a l i s z t is megindult a tekenőben. És ez a művészi kihágás sehogy sem tetszett a kollegáknak, mert nem tudtak aludni. — Összeheszéltek hát mindannyian és a szerencsétlen furulyát belefufalasztották egy zsák lisztbe. Persze utóbbi állítás csak feltevésen alapszik, mert erősen nyomozzák a szerencsétlen flótát.

* **A cheque és clearing forgalom érdekében** a kereskedelmi miniszter körrendeletet intézett az összes keresk. és iparkamarákhoz, melyben azon meggyőződésének ad kifejezést, hogy a kereskedők és nagyiparosok és gyárak azért nem veszik kellő mértékben igénybe a m. kir. postatakarékpénztár ezen közhasznú intézményét, mert annak előnyeivel nincsenek eléggé tisztában. Felhívja hát a miniszter az összes kamarákat, hogy az egyideiglen leküldött ide

vonatkozó magyarázó füzetek terjesztéséről gondoskodják és a kellő utbaigazításokat a kérelmezőknek adja meg.

* **Az iparos tanoncok iskola mulasztása.** Az iparhatóság utóbbi időben szigoruan büntette a mestereket azért, mert a tanoncok elkerülték az iskolát. A szigorú eljárásnak meg van az üdvös eredménye, mert dr. Tóth Mihály ipariskolai igazgató jelentése szerint a múlt hóban mindössze három maradt el a tanórákról és a tanórák száma sem nagy.

* **Bitang jószág.** Tegnap délután a fő-utczáról a dolgozóházhoz behajtottak egy gazdátlan sárgaszőrű lovat csikójával együtt. A tulajdonos kellő igazolás után átveheti azokat.

* **Gyula város 200 éves jubileuma.** Megirtuk, hogy Gyula városnak a török uralom alól történt felszabadításának 200 éves évfordulóját a város nagy ünneppel üli meg. Ez ügyben Terényi Lajos képviselő, rendezőbizottsági elnök gyűlést hívott össze, mely elhatározta, hogy a polgármestert felkéri f. hó 13-án való diszülés tartására, az összes megyei lelkészeket pedig, hogy hálaadó istentiszteletet tartsanak e napon. A diszgyűlésen dr. K a r a c s o n y i János Békésmegye történetirója, Gyula város szülötte tart felolvasást. A megyét megkeresi a rendező bizottság, hogy veressen 1000 db érmet, melyeket e májusi közgyűlésen osztának szét, a mikor is a régész-egylet házáat felszentelik. A megye még ezenkívül a Ludovikában egy békésmegyei születésű ifju részére alapítványi helyet létesít. A diszes ünnepélyről, mely minket is közlő érdekel, mert Gyulát 3 évvel később szabadították föl, mint Nagyváradot, a török uralom alól, alkalmi tudósítónktól bő ismertetést fogunk közölni.

* **Sorozás.** Rendszeren minden év márczius végén hívja föl a katonügyi osztály Nagyvárad hadköteles fiatalságát, hogy jelentkezzék a gyöngy-életre. Az idén korábban lesz a sorozás. Márczius 29., 30. és április 1., 2. napjain, szól majd a nóta:

Csajj fel ücsém, add kezedet,
Állj be katonának ...

* **Meglopott Apostol.** Az enyves kezűek még az Apostol iránt se nagy reverenciával viseltetnek. Ezt látszik bizonyítani az a körülmény, hogy özv. Apostol Máténé udvaráról tegnap 4 kövér libát emeltek el. A négy kóser hízó nyomát kutatják annak rendje és módja szerint.

* **Kifosztott kirakat.** Weisz Mór helybeli cipész kellemetlen meglepetés érte. A kapuczinus-utczai műhelye előtt kifüggesztett kirakataból ellopták a cipőket. — A gyanúsítottat a rendőrség letartóztatta.

* **Az álmosdi Chernel óvoda** és koldus-ápoló intézet pénzkezelője szomoruan tudatja Biharvármegye alispánjával, hogy az intézet érdemekben gazdag elnöke id. Fráter Imre f. év január 4-én meghalt s így az elnöki szék megürelt. — Kéri ennél fogva az alispánt, hogy a megboldogult elnök helyére, az egylet által ajánlott Fráter Zoltán álmosdi lakost kinevezni sziveskedjék.

* **Halászat.** Évről-évre csökken azok száma, kik a halászatához szükséges jegyeket megváltják. Így a múlt évben Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalánál 20 halászejegyet váltottak ki, melynek jövedelme 40 frt; a csökkenés oka valószínűleg az ellenőrzés hiánya.

* **Érdemkereszt.** A csikjenőfalvi Gyenge János szacsali görög-katolikus lelkész, szentszéki ülnök és czimzetes esperesnek a lelkipásztorkodás és a népnevelés terén sok éven át kifejtett hű és buzgó működése elismerésül a koronás arany érdemkeresztet adományozta.

* **A belényesi ipartestület 1895. évi jan. hó 26-án a városi vendéglő nagytermében jótékonycélu táncmulatságot rendez.** A tiszta jövedelem fele részét az elaggott és munkaképtelenné vált iparosok segélypénztárának ja-

vára, — a másik felét pedig az ipartestületi ház alapjára fordítják. — Személy-jegy 1 frt. Család-jegy 1 frt 50 kr. — Kezdeté este 8 órakor. — Felülfizetéseket köszönettel fogad a rendezőség.

* **Óriási harang.** A 18.000 kgr. súlyú harang, melyet Moszkvából küldenek Párisba, eredetileg a Notre-Dame templomnak volt szánva; de mivel nagy kiterjedése miatt ott nem helyezhető el, az építésben levő Jézus szívről nevezett bazilikának engedték át.

Vonatok érkezési s indulási ideje.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-50, 7-15 — 3-46.	Budapest felé 2-25, 8-43, 11-04, 12-23, 2-26.
Kolozsvárról 2-18, 10-44, 11-41, 8-00, 8-38.	Kolozsvár elé 2-19, 7-15, 2-24, 4-00, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-33, 10-15.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-28, 9-07.	Vaskóh-Belényes felé 5-10, 2-10.
Gyoma-Kótról 12-47, 8-41.	Gyoma-Kót felé 7-00, 2-05.
Érmihályfalváról 8-15, 9-22.	Érmihályfalva felé 6-45, 4-40.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

T a n ü g y.

A hála őszinte szavai.

»Elismerés a híven betöltött munkának! Elismerés az érdemeknek!« Oly szólam ez, mely épen oly ritkán talál alkalmazást, mint amilyen sűrűn hangzik. Még ritkábbá lesz ennek a mondásnak megvalósítása — ha tanítóról van szó, akinek jól esik ugyan a buzdító elismerés, de hatványozott annak értéke, ha az tényekben, az élet súlyos gondjait némileg megkönnyítő tényekben talál kifejezést.

Hiszen ha szóval lehetne a tanítók sorsán javítani, — akkor csupa boldogság lenne tanítónak lenni; de hát ehhez egyéb is kell. Mikor aztán erről az egyébről van szó, akkor az érzőke növény módjára esukódnak be a tények ajtói. Csak nem régebben is a tanítók által adott órák számát vetették mérlegbe bizonyos helyen annak megmérése: vajjon érdemesek-e a tanítók is — a többi tisztviselőkkel együtt való fizetésjavításra, mintha az iskolában is pipaszóval, közigazgatási módon lehetne dolgozni és eredményt fölmutatni.

Miként a sivatag oáza az utasnak úgy nyújt hitet, reményt, lelkiert, tanításkedvet, a jövőben és Istenben való megnyugvást egyes nagylelkű iskola fentartók nemes szívre valló és a tisztas, mert híven betöltött munkát, az érdemet tettekkel is elismerő eljárása a tanítókkal és azoknak hátrahagyott családjával szemben. — Ilyen iskolafentartó a nagyváradi I. sz. főtiszt, káptalan.

Ezreket költ, hogy városunk egyik részében iskolát tartson a kath. hiveknek, melyet előszeretettel keresnek föl a más vallásúak is. — Tanítóinak tisztas ellátást, az iskolának mintaszerű felszerelést és szakértő, ügybuzgó igazgatást biztosított a jövő nemzedék vallás-erkölcsi nevelése, városunk tanügyének emelése és fejlesztése érdekében csupán — Istenért.

Folyó évi márczius első napján telik be negyedszázada a főtiszt, káptalan várad-újvárosi fiúiskolája újjászervezésének. A huszonöt évvel ezelőtt beállított tanítói kar megfeszített buzgalma, lankadatlan kitartása és a haladása a korral, ügybuzgó és az iskoláért lelkesedő igazgatók vezetése mellett megszerezte az intézetnek a jó hírnevet, úgy, hogy Nagyvárad közönsége megszokta mintá iskolául tekinteni az újvárosi kath. iskolát.

Az isteni gondviselés a negyedszázad betöltte előtt két hónappal magához vette a tanító testületnek egyik hangyaszorgalmu, példás becsületességű, tehetséges tagját — Jakobovics Dezsőt.

Ki az, aki a vagyon nélkül elhalt tanító özvegyének és árvájának gyámolítására siet? Ki az, aki a mindenét vesztett családnak nemcsak szóval, hanem tettekkel siet vigasztalására? — A szülők talán, kiknek gyermekeit

annyi odaadással vezette be az ismeretek, az erények csarnokába? — Talán az a nemzedék mely keze alatt növekedett föl? — Talán a társadalom, melynek az elhunyt tanító egyik tevékeny és helyét becsülettel betöltő tagja volt! — Oh nem!

A főtiszt, káptalan volt az a mentő angyal, aki a kétségbeesés szélén álló családba hitet, reményt, Istenben való megnyugvást öntött. A főtiszt, káptalan volt az a nagylelkű iskola fentartó, aki a múlt évet annak utolsó napján azzal a nemes tettel fejezte be, hogy folyóvá tette az elhunyt tanító özvegye és árvája részére a családfentartó által élvezett teljes félévi illetményt.

Amidőn a főtiszt, káptalan ezt a nemes tettet jóleső örömmel hozzuk nyilvánosságra: kettős czélunk van. Először, hogy föltüntetessük a jó példát, bemutassuk az egyház szerető gondoskodását az iskola és annak munkásai iránt, ami a mai papfaló világban nem fölösleges; másodsor, hogy emeljük a kath. tanügy munkásaiban a hitet, bizalmat, mely bizonyára nagyban fokozódik bennök láttára ilyen megnyugtató és nemes szívre valló eljárásnak velök s különösen hátrahagyott családokkal szemben.

K. J.

Népnevelési közlöny. Megkaptuk a »Népnevelési Közöny legújabb (1894. deczemberi) számát. Közli a »Biharmegyei Népnevelési egyesület« utolsó választmányi ülésének jegyzőkönyvét és egy hosszabb leírást (Rátkay tollából) a debreczeni országos tanszer-kiállításról. Érdeme a cikknek, hogy arról a valóban »rendszeretlen« és rendezetlen kiállításról, rendszeres képet nyújt az egészről. Méltán róvja meg a nyelvtani tárgyak bemutatásánál, hogy egy »felekezeti iskola számára« írott nyelvtant is látott. Csak azt tessük hozzá, hogy e sorok írójának birtokában van egy protestáns iskolák számára írt latin olvasókönyv, és láttunk egy ugyancsak protestáns iskolák számára készített számtant is. Ez talán még különb! Az egyesületi és vegyes hírek rovatában meglehetősen emlékezik meg a szerkesztő (Winkler Lajos) Jakobovics Dezső haláláról. Végre irodalmi rovat zárja be a füzetet.

Ország-Világ.

○ **A budapesti kath. körben** Léva y Imre budapesti kegyesrendi rendfőnök igen érdekes előadást tartott a hipnotizmusról és egészen új, az eddigi magyarázatoktól elütő alapon magyarázta a probléma mibenlétét. Aból indult ki, hogy testünk szervezete három főrendszeren nyugszik: az idegek, a vér és az emésztő szervek rendszerén, melyek a legszorosabb összefüggésben állanak egymással. Legfontosabbak az idegek, melyekhez a vér viszi el — vastartalmánál fogva — a levegő élenyét. Az éleny testünknek milliő helyén oxidálja, meggyújtja az ideg olajos anyagát. Ez az égés szüli idegünkben, az ideganyag megváltozása folytán, azt az új erőforrást, melyet leghelyesebben idegvillanyosságának nevezhetünk. Ennek az idegvillanyosságnak iránya a vér felé fordul és annak vasas tartalmát delejessé téve, folyton magához vonzza. Az idegek ezen villanyosságán alapszik a hipnotizmus. Nem más az, mint az idegek villanyosságának erőszakos elszakítása a vértől és így villanyossági irányának erőszakos megfordítása. Ezt a tételt Léva y tovább fejti és bebizonyítja azon jelenségekből, melyek a hipnotizálásnál mutatkoznak s mindezen jelenségekből arra a következtetésre jut, hogy a hipnotizmus az idegek villanyosságában, ezen villanyosság felszabadulásában és a felszabadult villanyosság irányának a hipnotizáló által történő erőszakos megfordításában, a vértől való elterelésében van. Utalt ezután a hipnotizálás veszedelmes voltára s törvényes intézkedéseket sürget a korlátlan és meg nem engedett hipnotizálás megakadályozására. A nagy hatást keltő felolvasás után Pap Zoltán olvasott fel néhány költeményt. Majd Makay Dezső dr. táblai bíró értekezett a magyar egyházi javak s a birtokos papságról. Kifejtette az egyházi javak eredetét,

melyeket részint királyok, részint egyesek adományoztak elidegeníthetetlen tulajdonként az egyháznak. Ezek a javak tehát érinthetetlen birtokai az egyháznak. Szólt azután a javadalmas papság érdemeiről, kiknek kezében az a vagyon sokkal nagyobb hasznot tett a hazának, mint ha egyesek kezében maradt volna.

○ **Vasuti szerencsétlenség Boszniában.** Párját ritkító szerencsétlenség történt Boszniában, Lasva állomás közelében: egy tehervonat hőcsuszamlás következtében 50 méternyi magasságból a mélységbe esett. A szerencsétlenség déli tizenkét órakor történt. Lasva állomás személyzetének és az ott levő utasoknak figyelmét éles, hosszú, nagyított fűty vonta magára. A rákövetkező pillanatban a vonat három mozdonya és több kocsi iszonyu robajjal a mélységbe hullott. Az állomás személyzete rémülten rohant a helyszínére, ahol szörnyű látvány tárult szemük elé. Két mozdony, amelybe erősen be volt fűtve, a mélységben felfordulva feküdt, úgy, hogy kerekei az égnek állottak; a harmadik mozdony ugyan kerekein állott, de szintén a mélységben. A mozdonyvezetőt a gép egy lenyomta a hó alá, hogy alig látszott ki s csodával határos, hogy ki lehetett ázni, mielőtt megfuladt volna. Mikor bevitték az állomásra, elbeszélte, hogy ő már tíz méter távolságról látta a hőcsuszamlást. De már nem segíthetett, mert a csuszamló hőtömeg által lesodort sziklák oly erővel csapódtak a mozdonyok oldalához, hogy azok lezuhantak a mélységbe. A hóba süppedt kocsikat a Szerajevóból érkező segélyvonat személyzetének segítségével emelték ki, míg a mozdonyokat darabokra kell szétszedni s a töltésre kiemelni, ami a mérnökök kiszámítása szerint tizennégy napig is eltart.

○ **A „László“-malom kenyér nélkül maradt munkásai** érdekében is elférne az alább közölt miniszteri gondoskodáshoz hasonló intézkedés, melyet a budapesti lapok után itt közlünk: Békés- és Csanádmegye munkásainak érdekében Lukács Béla kereskedelmi miniszter gondoskodott arról, hogy a békés- és esanádmegyei mezei munkások, az évnék ama szakában, a melyben a mezei munka szünetel, alkalmazást nyerhessenek és keresetforráshoz juthassanak. Elrendelte tehát, hogy a következő közmunkáknál, mint: az alföldi közut békésmegyei része, továbbá a párdány-zsombolyai 42 kilométer hosszú és a nagy-szent-miklós—temesvári 61 kilométer hosszú helyi érdekű vasutaknál a békés- és esanádmegyei mezei munkások alkalmaztassanak kubikosoknak.

T Á V I R A T O K.

A király neheztel.

Budapest, jan. 10. (Saját tud. táv.) A király neheztel a szabadelvű pártra, hogy Khuen-Héderváryt másodsor is visszautasította. Különösen a keddi tanácskozásban részt vett kormánypárti vezérek állásfoglalása Khuen és a fuzió ellen a dolgokat annyira elmérgesítette, hogy a válság egy lépéssel sem haladt előre. A király Khuen gróftot mindenképp kitünteti s a neheztelését nemcsak a miniszterek s a Tiszák mellőzésével fejezi ki, hanem szóval sem titkolja mások előtt, akikkel politikai párbeszédbe ereszkedik.

A bán visszavonul.

Budapest, jan. 10. (Saját tudósítónk tavorata.) Khuen-Héderváry tegnap este találkozáván Szapáryval kijelentette, hogy az ő missziója immár véget ért. Csak-

ugyan ma délután 1 órakor Khuen főn volt a királynál, akinek megköszönte a bizalmát s minden további kabinetalakítási kísérletről lemondott. Hir szerint a bán ma éjjel el is utazik Budapestről.

Kihallgatás a királynál.

Budapest, jan. 10. (Saját tud. eredeti távirata. A király ma külön kihallgatáson senkit sem fogadott. Délelőtt tiztől háromnegyed tizenkettőig általános kihallgatás volt, amelyen nyolczvanketten jelentek meg a társadalom különböző osztályai köréből. Déli tizenkét órakor gróf Károlyi Sándor tisztelgett Mária Valéria főhercegnőnél, akinél éppen József főhercegnő volt. Délután tizenkilencz teritékes udvari ebéd lesz.

A bán rosz taktikus.

Budapest, jan. 10. (Saját tudósítónk távirata.) A bán azon tárgyalásokban, melyeket a miniszterelnökség fogadása végett folytatott, nem bizonyult jó taktikusnak. Több becülettel, mint okossággal nézte a dolgokat. A szabadelvűek részéről zokon vették, hogy Khuen felhatalmazást akart kieszközölni arra, hogy a 67-es pártok fuzióját megkísérelje. Természetesen belátták, hogy ezzel a szabadelvű párt tönkre volna téve.

Változás az egyházpolitikai programmban.

Budapest, jan. 10.

Arról értesülünk, hogy a szabadelvű párt egyes köreiből erős áramlat indult meg, hogy az egyházpolitikai programm merevségéből engedni kell. Maga Khuen-Héderváry sem foglalt el oly rideg álláspontot a megtartott tárgyalások alkalmával, a mely minden tranzakciót kizárna.

Értesülésünk szerint ezek a tárgyalások már konkrét formát is nyertek és pedig oly alakban a midőn azt már az igazságügyi ankét alkalmával igen előkelő helyen fölvetették. A konkrét formulázott tervezet értesülésünk szerint már a király előtt is elő lett terjesztve.

E szerint azok a jogi cselekvények, melyek a házasságkötést megelőzik, mint a kihirdetés, az akadályok alól való előzetes felmentés tisztán az állami hatóságok jogkörébe utaltatnák, a mi kizárna minden felekezeti jogot, s az állam jogkörébe vonná, egységessé tenné az eljárást, valamint az ily viszonyokból származó jogkérdést az állami jogszolgáltatás körébe utalna. Ezzel a köteléki per elvonható volna az egyházi bíróság hatásköréből.

A teljesen egységes házassági jog és egységes bíraskodás mellett a házasság megkötésének lehetősége megengedtetnék egyházi közegek előtt is. De ez esetben is az állami jog szerint bíraltatnék el a házasság. Hogy, így állami szempontból csakis egy egységes házasság léteznék, akár a világi, akár az egyházi közegek előtt köttetnék is az meg.

Ez lehetővé tenné, hogy a törvényből a lelkészekre büntetést megállapító §-ok

elimináltassanak és hogy az anyakönyvek a lelkészek által is vezethetők legyenek, azonban akként, hogy az általuk vezetett anyakönyvek a polgári közegek által vezetett anyakönyvekkel egy központi kezelés által egyesítetténe, úgy, hogy az egységes polgári anyakönyvvezetés ez által is biztostva legyen.

Mi ez alkalommal tartózkodunk minden kommentárt fűzni e tervezethez, csak hirt adunk róla, mint olyanról, mely igen komoly politikai körben vettetett fel.

Szél a királynál.

Budapest, jan. 10. (Saját tudósítónk távirata.) A mint Khuen bejelentve a kabinet alakításra vonatkozó kesérletekről való lemondását, távozott a királytól, azonnal Széllt fogadta s hir szerint meg is bizta a kabinet alakítással.

Megint Bánffy.

Budapest, jan. 10. (Saját tudósítónk távirata.) Azon esetben ha Széll nem tudna semmire menni, a király Bánffyt bizza meg a kabinet alakításával.

Egyházpolitika.

Budapest, jan. 10. (Saját tud. táv.) A bán és a szabadelvű párti vezérek között lefolyt tanácskozások során az egyházpolitika is jelentékeny szerepet nyert. A liberalis urak nem sok engedékenységet tanusítottak. S mint jó forrásból értesülünk Khuen törekvéseinek meghasonlásában az egyházpolitikának legalább is van akkora része, mint a fuziónak.

Czankov a fejedelemmel.

Budapest, jan. 10. (Saját tud. táv.) Ferdinánd fejedelem tegnap fogadta Czankovot, aki kijelentette, hogy támogatja a dinasztia, mire a fejedelem azt válaszolta, hogy paktum áll fenn a dinasztia és Czankov közt. Czankov a kihallgatáson bemutatta politikai programját a fejedelemmel.

Különfélék.

☞ **Boszankodás.** A bankár figyelmezteti feleségét: — Nézd csak Kevély grófnőt, mily egyszerűen öltözködik. A bankárné boszusan szól: — Ah, ezek az arisztokrata nők mindenfelét kitalálnak, hogy feltűnjenek!

☞ **A kis kolbász.** Hentes: Nem tetszik talán ez a kolbász, uram?

Ur: Ugy van! A kolbász végei nem tetszenek nekem.

Hentes: De kérem, minden kolbásznak két vége van!

Ur: Az igaz, hanem ennek a kolbásznak a végei nagyon közel vannak egymáshoz.

☞ **Maliczia.** Ur (egy költővel találkozik): Kedves barátom, maga már rám sem ismer! Csak nem bánfottam valamivel?

Költő: Bocsánatot, uram, de én most egy vigjátékon dolgozom...

Ur: Ah, az már más! Tehát ön ezért olyan szomorú!

☞ **Fogás.** — Tyűh! Itt jön Diamant Kóbi... rögtön előhossa a váltóadósságomat... — Jó napot Gernyeszegi ur! Mit szól ehhez a szép lóhoz? — Nagyszerű... De jól trappol-e? — Nadszerön... Hadd látom! Diamat eltrappol, Gernyeszegi megkönnyebbülten fordul be a sarkon.

Közgazdaság.

Adófizetés természetben. A bajor belügyi kormány intézkedett, hogy a pénzben megszorult gazda adóját gabonával is lefizetheti olyképpen, hogy adó-összege erejéig terményeit az előre megállapított árban a katonai raktárba szállíthatja és az ott nyert elismervényével törlesztheti adóját. Ez a példa nálunk is követésre volna méltó, legalább az a nyereség is a termelőnek jutna, amelylyel a katonai intendatura a közvetítő kereskedelmet hízalja.

Nagyvárad város vámbevétele az 1894. évben. A nagyvárad közeget, vásárvám, idegen szesz behozatali illeték, valamint a helyi pénz — továbbá a Körös folyó két nagy hidján házilag beszedett hidvám kezelésére vonatkozó zárlatot a városi főszámvevő Ragány János és Papp áános tanácsos megejtették. Az eredmény meglepő többletet tüntet ki; ugyanis az

1893. évben közeget vásárvám czimen befolyt	161,210 kor.	— fil.
1894. befolyt	176,784 kor.	66 fil.
ez évben többlet	15,574 kor.	66 fil.
1893. évben hidvám czimén befolyt	19,275 kor.	45 fil.
1894. évben	21,208 kor.	16 fil.
ez évben többlet	1,932 kor.	71 fil.

Mindkét tételnél több folyt ke 1894. évben az előző évhez képest **17,007** korona 7 filér.

A városi tanács felülvizsgáló tagjai a számadás jóváhagyását javasolják s egyttal kiemelik Beczka y Arthur ellenőr buzgóságát, ki nek ez eredmény elérése körül legtöbb érdeme van. Ezért 283 korona 45 fillér jutalmat hoznak javaslatba számára. A jelentés kiemeli, hogy a vámszabályok kijátszása ma már majdnem lehetetlen a szorgos ellenőrzés folytán.

Az állampénztári készletek. Wekerle Sándor pénzügyminiszter rendeletére Szukováty István miniszteri titkár mult hó 23-án és következő napjain megejtette a m. kir. központi állampénztár rovancsolását. Ez alkalommal a központi állampénztár kezelése alatt a következő készletek találtattak: aranyban 21.703,195 frt 11 kr. (ebbe természetesen nincsenek beszámítva a bankoknál elhelyezett aranyösszegek), továbbá a valutarendezésre szánt, külön szekrényekben őrzött aranykészlet 56.699,019 frt 69 krnyi értékben, összesen tehát 78.402,214 frt 80 kr. továbbá ezüstben 136,558 frt, bank- és államjegyekben 25.614,494 frt, egy koronás érmeben 7.095,000 frt, ezüst váltópénzben 377,000 frt, nikkal érmeben 947,000 frt, bronz érmeben 39.740 frt, rézpénzben 38.443 frt 47 kr. kötvényekben és értékpapirokban 309.480,221 frt 95 kr. egyttvéve 422.130,682 frt 22½ kr.; ezenkívül 2848 frt 76 krnyi értéket képviselő letéti tárgyak, 313,172 drb kötvény és szelvény-úrlap és 15,086 drb külföldi tárgy. A rovancsolás alkalmával legnagyobb rend és mintaszerű pontosság volt az állampénztári kezelés minden ágazatában konstátálható.

A magyar kendertermelés ugy látszik szebb jövőnek néz eléje, mert nemcsak magyar szövőipar-részvénytársaság alakult Budapesten három millió korona alaptőkével, hanem Newmann A. és fia czég egy olyan kenderáztatási módszert talált föl, mely az eddigi műáztatás költségeit tetemesen redukálja. A magy. földművelésügyi miniszterium a nevezett szabadalom tulajdonosaival 15 évre terjedő szerződést kötött, mely szerint a nevezett czég kötelezi magát e kikészítési eljárást Magyarországon meghonosítani. E szerződés értelmében köteles a czég minden olyan vidéken kikészítő telepet fölláítani, a hol gazdaközönség 500 kat. hold kendertermelésre kötelézi magát 5—10 évre. Továbbá a czég

